

Torah from Around the World

Wie een ander gunstig beoordeelt, zal zelf gunstig beoordeeld worden.

Talmoed, Sjabbat 127b

Sjabbat 8 april 2023/ 17 Niesan 5783, Chol ha-Moëd Pesach, Sjemot/Exodus 33:12 - 34:26

Tanach blz. 179 - 181

2de sefer: Dewariem/Deuteronomium 10: 12 - 19

Tanach 272-273

Haftara: Jechezkeel 37:1 - 14

Tanach blz. 1114 - 1115

Vertaler: Channa Kistemaker

Commentaar: **Chazzan David Berger** is voorzanger van de KAM Isaiah Israel Congregation te Chicago.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://reformjudaism.org/learning/torah-study/torah-commentary/how-can-we-strengthen-ourselves-if-god-seems-hidden>

Staande blijven als God verborgen lijkt

De sidra voor Chol Ha-Moëd Pesach, de Tussendagen van Pesach (Sjemot 33:12-34:26), begint na het verhaal van het Gouden Kalf. Mosjé is zich pijnlijk bewust van het falen in leiderschap dat tot deze ramp heeft geleid en vraagt begrijpelijkerwijs om Gods hulp en leiding. Maar dan komt hij met iets heel bijzonders: Mosjé vraagt om God werkelijk te *zien*:

"Laat mij toch Uw majesteit zien!" (Sjemot 33:18)

Commentatoren door de generaties heen hebben zich afgevraagd wat de timing was van dit ongewone verzoek. Had Mosjé niet beter een geschikter moment kunnen kiezen om zoiets extreems te vragen? Als ouder kan ik je vertellen dat ik minder geneigd ben om aan de fantastische eisen van mijn eigen kinderen te voldoen ("geef me een nieuwe auto met afstandsbediening" om maar een voorbeeld te noemen) direct nadat ze met viltstift op mijn behang hebben gekleurd.

Verrassenderwijs willigt God het verzoek van Mosjé in, daarmee bewijzend dat mijn eigen geduld niet goddelijk is:

"Er is een plaats op de rots waar je dicht bij Mij kunt komen staan. Als dan Mijn majesteit voor je langs gaat, zal Ik je in een kloof laten schuilen en Mijn hand beschermend voor je houden, tot Ik voorbij ben. Als Ik Mijn hand weghaal, zul je Mij van achteren zien; Mijn aangezicht mag niemand zien." (Sjemot 33:21-23)

Rabbi Kalonymus Kalman Shapira (1889-1943), de grote rabbijn van Piaseczno in Polen, hield wekelijks een drasja in het getto van Warschau. Zijn drasjot werden later gebundeld in het boek Esj Kodesj ("Heilig Vuur"). Op de Sjabbat van Pesach in 1940 richtte hij zijn aandacht op dit verbazingwekkende gesprek tussen Mosjé en God. Waarom, vraagt hij zich af, zou God Mosjé met een hand moeten beschermen? Kon God niet gewoon zichtbaar worden na het voorbijgaan? Aangezien God geen typisch tastbaar wezen is, is God dan niet in staat om Zichzelf naar believen te laten verschijnen en verdwijnen? Rabbi Shapira vestigt onze aandacht op een passage in de Babylonische Talmoed, Ta'anit 4a:

"Israël smeekte God onredelijk, zeggende: "Heer van de wereld 'Zet mij als een zegel op Uw hart, als een zegel op Uw arm' (Sjier hasjieriem 8:6)." De Heilige Gezegend zij Hij zei tegen haar: "Mijn dochter, je vraagt [om delen van Mij] die soms zichtbaar zijn en soms niet zichtbaar [omdat het hart en de arm vaak bedekt zijn door kleding] maar Ik zal [Mezelf] voor je maken als iets dat altijd zichtbaar is, zoals geschreven staat: 'Zie, Ik heb je in Mijn handpalmen gegraveerd' (Jesjaja 49:16)."

In deze Talmoed-passage straft God ons voor het vragen om de verkeerde soort relatie. Het is te gemakkelijk om verbinding te maken met Gods hart, dat wil zeggen met Gods verstand en wil, en nog meer met Gods armen, Gods vermogen om uit te reiken naar de wereld en daarin te handelen. Het verhaal van het Gouden Kalf herinnert ons eraan dat zelfs de Jisraëlieten die Gods grootste wonderen met eigen ogen zagen, niet aarzelden om een paar maanden later, nadat die grote wonderen waren verricht, terug te vallen en een stom standbeeld te aanbidden. De geschiedenis, zo vertelt onze traditie ons, is vol van perioden waarin God voor onze perceptie 'verborgen' is, maar die verborgenheid is alleen wat we ervaren. God gaat eigenlijk nooit weg. Deze Talmoed-passage herinnert ons eraan, dat we - al lijkt alles verborgen - onuitwisbaar gegraveerd zijn in een deel van God dat nooit verborgen of bedekt is.

Terug naar Rabbi Shapira's vertelling van ons verhaal: God bedekte Mosjé niet uit eenvoudige fysieke noodzaak, maar omdat God wilde dat Mosjé de beschermende - nooit bedekte of verborgen - aanwezigheid van Gods hand zou ervaren. Dit is Thora voor moeilijke tijden, voor momenten in de geschiedenis, zoals die waarin we ons vandaag bevinden, waarop het lijkt alsof God de mensheid heeft overgelaten aan haar ergste neigingen. Deze dagen waarin verdeeldheid tussen mensen onze wereld verscheurt, zijn nauwelijks tijden waarin we Gods hart of Gods arm voelen.

Shapira merkt op dat Gods antwoord aan Mosjé begint met een bevel: "kom op de rots staan." Hij gaat ervan uit dat dat bevel niet alleen voor Mosjé geldt, maar voor ons allemaal, en schrijft:

" 'Kom op de rots staan' - Dit is iets wat je kunt doen om jezelf te versterken en om 'in je kracht te staan', zelfs tijdens de periode van schijnbare *hester* (verborgenheid)." (Rabbi Kalonymus Kalman Shapira, Eish Kodesh)

De kracht ontvangen die we van God nodig hebben, begint met onze eigen daad van onszelf "op de rots te laten staan" waar we Gods hand kunnen voelen, en onze eigen plaats erop gegraveerd. Als het nieuws op de TV je ziel verplettert, ga dan ergens staan waar je mooie muziek kunt horen. Als het gewicht van de wereld te zwaar is, ga dan ergens staan waar je het licht in de ogen van een kind kunt zien. Als de chaos overweldigend is, plaats jezelf dan op een plek waar je woorden uit de Tora kunt lezen.

De Haggada herinnert ons eraan dat "in elke generatie iedereen zichzelf moet zien alsof hij/zij persoonlijk uit Egypte vertrokken is." Deze lading vereist dat we onszelf niet alleen zien in het triomfantelijke moment van wandelen door de zee, maar ook in de moeilijke verhalen van ongeloof, teleurstelling en zelfs wanhoop. Wij zijn het volk dat in God geloofde, wij zijn ook het volk dat het Gouden Kalf heeft gemaakt, en wij zijn ook het volk dat uiteindelijk het Beloofde Land heeft bereikt.

Op deze Sjabbat van de Tussendagen van Pesach herinnert de sidra van de week ons aan de kracht die onze traditie ons biedt om met God en ons volk te wandelen door de volledige reis van onze bevrijding. Vrijheid wordt niet alleen gevonden in de grote wonderen waarover we in de seider zongen, maar ook in de voortdurende waakzaamheid die nodig is om onszelf niet opnieuw tot slaaf te maken van wanhoop, ongeloof en de verpletterende gevoelens van hopeloosheid waar de wereld ons naar toe kan duwen. We moeten "op de rots komen staan" en God voelen, zelfs door de *hester*, Zijn schijnbare verborgenheid van dit moment heen.

Mijn kinderen weten dat wat ze ook hebben gedaan, ik altijd van ze houd. Ondanks de viltstift op de muur, als ze om een knuffel komen, ben ik er altijd. God, zo blijkt, werkt precies op dezelfde manier.